

Resultaten project 'Bedrijvigheid met hart voor landschap'

Maatschappelijke organisaties en andere experts denken mee over de inrichting van een nieuw bedrijventerrein. Een verslag van een pilotproject in Haaksbergen.

Hoe ziet een ideaal ontwerpproces voor een nieuw bedrijventerrein er uit? Hoe betrek je lokale maatschappelijke organisaties?

INSPRAAK NIEUWE STIJL ALS INNOVATIE

Vraag

Gemeente Haaksbergen heeft het plan om een aantal nieuwe bedrijventerreinen, waaronder Stepelerveld, te ontwikkelen. Naast de economische belangen van de ondernemers spelen allerlei andere belangen. De belangen van bewoners die zich zorgen maken over de aantasting van hun landschap, de wensen van toekomstige werknemers, de sociaal- economische veranderingen in het landelijke gebied of de mogelijkheden om te vernieuwen.

'Ontwikkelen van bedrijvigheid met behoud en ontwikkeling van de kwaliteit van het landschap'. Dat is in het kort de gedachte van het pilotproject in de gemeente Haaksbergen.

Methodie voor participatie

In dit pilotproject is gekozen voor een participatieve benadering. Door het vroegtijdig betrekken van alle maatschappelijke groepen die belang hebben bij een bedrijventerrein en het omliggende landschap. Doel was om via het integreren van bovengenoemde belangen kwaliteitswinst (win-win) op meerdere terreinen te bewerkstelligen. Werkwijze daarbij was om het formele planproces 'aan de voorkant' te voeden met ideeën en wensen vanuit de maatschappij. Deze werkwijze is een vorm van 'inspraak nieuwe stijl' waarbij niet eerst een plan wordt opgesteld maar eerst wordt geluisterd naar wensen van gebruikers en bewoners.

Project activiteiten

1. Interviews met maatschappelijke belangengroepen: draagvlak, wensen, knelpunten.
2. Brainstormbijeenkomst met raadsleden: draagvlak, ambitieniveau en denkrichtingen.
3. Een Expert Meeting: lokale en externe experts werken samen aan het ontwikkelen van ideeën en wensen.
4. Een Programma van wensen als resultaat van de Expert Meeting.

5. Integratie in ontwerpproces: het programma van wensen verwerkt in een van de ontwerpschetsen voor het bestemmingsplan.
6. NMO en Variya nemen deel aan de gemeentelijke klankbordgroep.
7. Bij de start en bij afronding verschijnt een informatieflyer.
8. Communicatie: presentatie aan Regio Twente en het Bestuurlijk Gebiedsoverleg Zuidwest Twente (BGO). Een uitgebreid artikel verschijnt in het regionale blad Tubantia.

Evaluatie proces en participatie

Planning: de timing van het project was goed. Er was voldoende ruimte aan de voorkant van het proces. De uitkomst van het project diende als input voor de inrichtingsschetsen van het bestemmingsplan.

Participatie: Met de gemeente zijn vooraf goede afspraken gemaakt over de te benaderen maatschappelijke organisaties, afstemming met de Raad en communicatie. Er zijn gesprekken gevoerd met maatschappelijke groepen, waarbij de vertegenwoordigers van groepen werden geclusterd. Clusters waren: natuur, landschap en cultuurhistorie, ondernemers en gebruikers landelijk gebied, sociale belangen van toekomstige gebruikers en ondernemersverenigingen. Vervolgens is er een bijeenkomst gehouden met betrokken Raadsleden om hen te informeren maar ook richting te laten geven aan het project. **Uitwisseling kennis en ervaring:** de belangrijkste stap in het proces was de Expert Meeting waarvoor zowel lokale en landelijk/regionale experts op het gebied van economie, sociaal en landschap waren uitgenodigd. Deelnemers kregen in gemengde samenstelling vragen en opdrachten voorgelegd. De resultaten van deze bijeenkomst zijn opgetekend in een Programma van wensen.

Schetsplannen: de inhoud van dit programma is gebruikt als input voor het maken van schetsplannen voor het bestemmingsplan, in samenwerking met het adviesbureau Arcadis en Witpaard Partners. **Klankbordgroep:** om de verschillende belangen een blijvende invloed te geven op het planproces heeft de gemeente een klankbordgroep opgericht met een onafhankelijke voorzitter. In deze groep zaten naast ondernemersverenigingen verschillende maatschappelijke groepen zoals IVN. NMO en Variya namen deel aan deze klankbordgroep om het gedachtegoed uit het pilotproject in te bedden in de plannen voor het bedrijventerrein.

Resultaten

Het project heeft laten zien dat het samenbrengen van lokale en externe

De inrichtingsschets waarover nog een besluit moet worden genomen.

Geesje Kuit van Variya:

"Het is interessant om een brug te kunnen slaan tussen lokale betrokkenheid en kennis van maatschappelijke organisaties, externe experts en de economische ambitie en bestemmingsplannen van een gemeente. Dit pilotproject toont aan dat participatie kan leiden tot een aanvulling en verbetering van de sociaal-economische en fysieke kwaliteit van dergelijke plannen. Juist ook voor kleinere gemeentes geldt dat bedrijfsontwikkeling voor lokale werkgelegenheid belangrijk is, maar dat ze tevens voor het landschap en sociale aspecten - ondanks dat men 'er middenin' zit - zorg draagt".

experts succesvol is. Abstracte concepten kunnen zo geconfronteerd worden met lokale nuchterheid. Als resultaat van dit proces tijdens de Expert Meeting zijn 32 wensen geformuleerd. Op gebied van landschap, economie, sociaal en proces. In deze wensen zijn veel ideeën voor innovaties verwerkt die de kwaliteit van bedrijventerrein en landschap in het gebied kunnen verhogen. Nog niet alle ideeën en wensen verwerkt kunnen worden, heeft de verhoogde aandacht voor het onderwerp al wel geleid tot een betere landschappelijke 'match' tussen de verschillende aanwezige landschappen en het soort bedrijvigheid dat er past: rekening houdend met milieucategorie, bedrijfsomvang en door een gefaseerde ontwikkeling na te streven. Het ruimtelijke ontwerp voor bedrijventerrein Stepelerveld sluit aan bij de orthogonale landschapsstructuur (met bedrijfsstraat en expeditiestraat), is doorlaatbaar met een recreatief wandel- en fietspad, en een groen- en waterstructuur. Het biedt tevens de mogelijkheid voor gecombineerde en bijzondere voorzieningen, zoals een startersverzamelgebouw, informatiecentrum voor bedrijf en landschap en een koffiehuis. Ook is er door ondernemers veel gesproken over ruimtebesparing, zoals slimme indeling van kavels en gebouwen en het minimaliseren van benodigde parkeerruimte. Dit is 'parkplanning' en kan gezien worden als een vervolg op

parkmanagement gericht op beheer en onderhoud. Daarnaast heeft het proces ook geleid tot een heroverweging over de behoefte aan bedrijventerreinen in Haaksbergen.

Leerpunten voor gemeenten

* Zorg voor een goede afstemming met het formele planproces;

Opdrachtgever: gemeente Haaksbergen
Financiering: gemeente Haaksbergen (www.haaksbergen.nl) en BGO Zuidwest Twente
Uitvoering: Natuur en Milieu Overijssel, Zwolle (www.natuurmilieu.nl), Variya, provinciale steunorganisatie voor maatschappelijke participatie, Almelo (www.variya.nl)
looptijd project: januari - juli 2007
Contact: Willem Seine, tel.: (038) 425 09 72

Marcel Diepenmaat, wethouder gemeente Haaksbergen:

"Met bedrijvigheid weet onze gemeente wel om te gaan. Dankzij het pilotproject doen we dat nu nog meer met hart voor landschap. Juist omdat het pilotproject de start vormde van het planproces heeft het een wezenlijke bijdrage kunnen leveren aan de kwaliteit van de ontwerpen voor het nieuwe bedrijventerrein Stepelerveld. En niet alleen voor het Stepelerveld. De resultaten van het pilotproject zijn ook prima toepasbaar bij de ontwikkeling van het bedrijventerrein Vregelinkshoek. Beide bedrijventerreinen worden namelijk gelijktijdig ontwikkeld. Ook Vregelinkshoek vraagt om een zorgvuldige inpassing van het terrein in het landschap. De grootste uitdaging in het planproces is vooral te komen tot een goede integrale afweging van allerlei verschillende belangen. De breed samengestelde klankbordgroep die daarna is ingesteld, heeft hierin een bijzondere betekenis gehad en is er - ondanks een moeizame start - in geslaagd om tot een gezamenlijk gedragen advies te komen.

- * Betrek maatschappelijke organisaties en gemeenteraad;
- * Stel een klankbordgroep in voor belangengroepen;
- * Vertaal de wensen naar concrete inrichtingsschetsen;
- * Communiceer de ontwikkelingen regelmatig.

Toepassing methode in andere situaties

De methode is vernieuwend gebleken. Het geeft maatschappelijke input bij plannen creëert draagvlak geeft. Voorwaarde is dat het aan de voorkant van planprocessen wordt ingezet. Wij verwachten dat deze vorm van participatie zeer bruikbaar kan zijn in andere vergelijkbare situaties.

Wij denken dan aan:

- * revitalisatie of herstructurering van bestaande bedrijventerreinen;
- * de ontwikkeling van landbouwontwikkelingsgebieden (LOG's) in het landelijke gebied;
- * de ontwikkeling van stadsranden.

Willem Seine van Natuur en Milieu Overijssel:

Het is verbazingwekkend hoeveel ideeën het proces heeft opgeleverd. Je merkt dat het bewoners en belangengroepen een steun in de rug geeft om hun belangen kenbaar te maken. Ook zie je dat belangrijke lokale kennis over het gebied ter beschikking komt. En dat ervaring van elders ingebracht door externe experts wordt meegenomen in het plan. Daar maakt de gemeente dankbaar gebruik van. Het is nieuw dat bij zo'n plan waar normaal vooral ondernemers aan tafel zitten, nu ook andere maatschappelijke belangen mee mogen praten. Bedrijventerreinen zijn toe aan vernieuwing, vooral wat betreft landschap, milieu en sociale beleving.

Gebiedsgericht werken

Zuidwest-Twente

Meer informatie: www.natuurmilieu.nl/Ruimte